

Työsuhteet alustataloudessa on tunnistettava ja tunnustettava

FinUnionsin jäsenjärjestöt SAK ja STTK tukevat komission pyrkimystä parantaa alustataloudessa työskentelevien asemaa¹.

Tavoitteena tulee olla jäsenmaiden velvoittaminen varmistamaan työntekijän asema niille, jotka ovat siihen oikeutettuja. On taattava, että työsuhteet tunnustetaan aiempaa paremmin ja että työtä ei voi työsuhteen solmimisen sijasta teettää muunlaisessa oikeussuhteessa silloin, kun järjestelyssä täyttyvät työsuhteen tunnusmerkit. Näyttötaakan ei pidä olla työntekijällä.

EU-tason toimet ovat tarpeellisia sekä työntekijöiden vähimmäisturvan parantamisen että sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Tasavertaisen kilpailun kannalta on ongelmallista, jos työsuhteen tunnusmerkit täyttävää työtä ei ole joissain jäsenmaissa tunnustettu työsuhteiseksi.

EU-tuomioistuin sekä tuomioistuimet useissa EU-maissa ovat todenneet erilaisten kumppanuus- tai toimeksiantojärjestelyjen olevan työsuhteisia. Alustataloudessa työskentelevä henkilö voi olla suoraan tai epäsuorasti työn teettäjän tai alustan pitäjän työnjohton ja valvonnan alainen ilman tosiasiallista mahdollisuutta päättää itsenäisesti työn tekemisen ajankohdasta tai työn hinnasta. Samanaikaisesti puuttuvat kuitenkin työsuhteen mukanaan tuomat oikeudet, jotka liittyvät muun muassa työsuojeluun, työsuhdeturvaan, työntekijän vakuutuksiin ja ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan.

Tarvetta korjata tilanne perustelee myös kansainvälinen työjärjestö ILO työsuhteen suojaa koskevassa suosituksessaan (nro 198-2006). Suosituksessa edellytetään toimenpiteitä, joiden avulla estetään se, että työsuhteita ei naamioida muiksi sopimuksiksi.

Keskittyminen työsuhteen tunnusmerkit täyttävien järjestelyjen saattamiseen työsuhteiksi on tärkeää, koska siten vältytään luomasta uutta ryhmää, ns. kolmatta kategoriaa, työntekijöiden ja yrittäjien välimaastoon.

Jos erityisesti alustataloudessa työskenteleville luodaan uusia, erillisiä oikeuksia, ongelmana on myös kyseisen työskentelytavan lujittaminen ei-tösuhteiseksi, tuomioistuinten ratkaisuksista ja ILO:n suosituksesta poiketen.

SAK ja STTK muodostavat tarkemman kannan alustataloudessa työskentelevien aseman parantamiseen, kun komissiolta tulee esitys asiassa. SAK ja STTK vaikuttavat myös Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön ETUC:n kannanmuodostukseen.

Lisätiedot:

- Katja LEHTO-KOMULAINEN, FinUnionsin johtaja, +32 492 41 61 17, katja.lehto-komulainen@finunions.org
- Pekka RISTELÄ, kansainvälisten asioiden päällikkö, SAK, +358 40 5468781, pekka.ristela@sak.fi
- Maria HÄGGMAN, kansainvälisten asioiden päällikkö, STTK, +358 40 148 9091, maria.haggman@sttk.fi

¹ Euroopan komission työohjelmaan 2021 sisältyy lainsäädäntöaloite alustataloudessa työskentelevien työolojen parantamiseksi. Samaan aikaan komission kilpailupääosastolla on käynnissä itsensä työllistäjien työehtosopimuksia ja EU:n kilpailulainsäädäntöä koskeva selvitys, jossa myös sivutaan alustataloudessa työskentelevien asemaa. SAK ja STTK pitävät tärkeänä, että alustataloudessa työskentelevien oikeuksien kehittämistarpeet EU-tasolla arvioidaan työläisäädäntöön perustuen ja yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.